

УДК 7.03+7.097

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ТА ВИДОВА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ПРОГРАМ У ЖАНРІ РЕАЛІТІ-ШОУ

Діана Дзюба

У статті проаналізовано телевізійні програми жанру реаліті-шоу. Простежено ряд факторів, які впливають на виникнення та розвиток реаліті-телебачення. Проведено огляд численних видів сучасних телевізійних реаліті-шоу.

Ключові слова: реаліті-шоу, реальне ТБ, телевізійний контент, телебачення, медіа-дослідження.

В статье проанализированы телевизионные программы жанра реалити-шоу. Прослеживается ряд факторов, влияющих на возникновение и развитие реалити-телевидения. Сделан обзор многочисленных видов реалити-шоу на современном телевидении.

Ключевые слова: реалити-шоу, реальное ТВ, телевизионный контент, телевидение, медиа-исследования.

The article analyzes the television programs in the genre of reality show. The author follows certain factors that influences on the creation and development of reality TV. The review of numerous types of modern reality shows on television is held.

Keywords: reality show, real TV, television content, television, media studies.

Реаліті-шоу є одним з найрейтинговіших жанрів телебачення з кінця 1950-х років, піку популярності вони досягли на початку міленіуму. Реаліті-шоу формують сьогодні певний контекст міжособистісних відносин, культуру спілкування, стиль, заданий цим жанром, має всі перспективи стати визначальним у повсякденному житті сучасної

людини на найближчі десятиліття. Такі програми, як «**Великий брат**» («Big brother») або «**Танці з зірками**» («Stricly Come Dancing»), – феномен світової телеіндустрії за рейтингами переглядів, за сумами комерційного профіту та за кількістю адаптацій у країнах, де створювалися власні «національні» версії реаліті-шоу.

СУЧАСНІСТЬ

Витоки цього телевізійного жанру віднаходимо в 40-х роках минулого століття: саме тоді з'явилися перші передачі, де показували людей у несподіваних для них ситуаціях. У 1948 році на телебаченні США почало виходити шоу **«Прихована камера»** («Candid Camera»), ідея якого базувалася на популярній радіопередачі 1947 року «Прихований мікрофон». Ці програми вперше стали записувати і транслювати в теле- і радіоефірі реакцію й поведінку людей, які опинилися, за волею сценариста, у несподіваній ситуації. У перших випусках реаліті-шоу «Прихована камера» ведучий Аллен Фант продемонстрував, що ретельно відредаговані епізоди з непередбаченими реакціями звичайних людей на запропоновані обставини можуть мати рейтинговий успіх. Багато медіа-теоретиків вважають «Приховану камеру» першим зразком реаліті-шоу, де люди, попри власне бажання, потрапляли в різні кепські ситуації, підготовлені ведучим Алленом Фантом.

Деякі програми, що містили елементи ігрового шоу, також розглядаються як ранні версії реаліті-шоу, наприклад церемонія нагородження «Оскар» та конкурс краси «Міс Америка», що транслювалися наживо, тобто в прямому ефірі. Ведучий міг несподівано розіграти кого-небудь із зіркових гостей, кепкував над ними або ставив у незручне, безглузде становище.

У перших ігрових шоу учасників обирали безпосередньо із зали. У такому шоу Граучо Маркса **«Ви ставите на ваше життя»** («You Bet Your Life»), ведучий робив розширені інтерв'ю зі звичайними людьми, хоча до початку передачі він був цілком проінформований про їхні біографічні історії.

У 1950 році дебютували програми **«Випереджаючи час»** («Ahead of Time»), **«Причина чи наслідок»** («Cause and Effect»), у яких учасників залучали до різних ексцентричних змагань, трюків або жартів.

У 1970-х роках єдиною телевізійною мережею, що відповідально поставилася до ідеї справжнього реаліті-шоу, була компанія Public Broadcasting System (PBS; Державна система радіомовлення). У реаліті-шоу, яке мало назву **«Американська сім'я»** («An American Family»), телеглядачі слідували

за життям справжньої сім'ї Лаудів, у непростий, драматичний для неї період, коли батьки збиралися розлучитися.

Наприкінці 1980-х років, з'явилося реаліті-шоу **«Менти»** («COPS»), що мало неабиякий глядацький успіх. Там показували виконання реальними поліцейськими професійних обов'язків, ніби вони власноруч знімають свої чергування звичайною ручною камерою. Програма відзначила своє 19-річчя в ефірі у 2008 році і є найтривалішою серед реаліті-шоу. Успіх «Ментів» стимулював інші продакшн компанії до створення подібних проектів із використанням справжніх матеріалів, знятих фотографами-аматорами чи знімальною групою місцевих телевізійних новин, чи поліцейськими камерами спостереження. Така документальна форма реаліті-шоу виявилася вельми популярною, особливо серед молоді, а тому ці програми мали успіх серед рекламодавців.

Тим часом, почала окреслюватись інша форма реаліті-шоу. Продюсери програми **«Реальний світ»** («The Real World») набрали групу із двадцяти рекрутів, які мали жити в мебльованих квартирах у той час, коли камери спостереження записували кожен публічний момент їхнього життя разом. Відзнятий матеріал був ретельно відредагований, аби створити логічний ряд епізодів. «Реальний світ» довів, що телеглядачі можуть насолоджуватися переглядом телевізійного видовища, створеного не за сценарієм, але в якому реальним героям програми пропонуються наперед придумані певні обставини і ситуації.

Досі багато людей дивляться передачі подібні до вищезгаданих. Спочатку вийшло в ефір 1992 року шоу «Реальний світ», а потім з'явилися резонансні телевізійні проекти, як, наприклад, у 2000-х реаліті-шоу «Американський ідол» («American Idol») у США, «Pop Idol» у Великобританії, «Народный артист» в Росії і «Вцілілий» («Survivor»). Також телеканал MTV запропонував споглядати за сім'єю незнайомцями, які разом проживали в одній оселі протягом декількох місяців. Спочатку продюсери мали намір залучити до участі акторів, але згодом наважилися поселити в будинок реальних «звичайних» людей, аби задовольнити потребу глядачів

у вуайєризмі. Звісно, редактори монтували в ефір найдраматичніші й найгостріші ситуації з життя сімох мешканців будинку, адже побут має багато рутинних і нецікавих моментів, а вони обирали найзахопливіші та найнапруженіші кадри.

Ідея об'єднання елементів змагання з елементами реаліті була вперше реалізована на шведському телебаченні в програмі «Експедиція: Робінсон» («Expedition: Robinson»), яка вийшла в ефір 1997 року, за 3 роки до появи дебютного випуску шоу «Вцілілий». Власне кажучи, шведські продюсери надихнули творців «Вцілілого», оскільки вони «орендували» шведську ідею і концепт.

Мабуть, найбільш новаторським реаліті-шоу на американському телебаченні було шоу «Вцілілий» (компанії CBS), прем'єра якого відбулася в ефірі 1999 року. У цьому реаліті-шоу брала участь команда непрофесійних акторів, обраних за допомогою кастингу з тисяч претендентів. Шалений успіх проекту спонукав керівництво мережі найняти численну армію творчих редакторів. Професійні актори, режисери, письменники та багато інших галузевих спеціалістів висловлювали серйозні заперечення проти цієї нової форми програм, але реаліті-шоу вперто торували собі шлях до глядача. Адже мали значні переваги: були недорогими у виробництві і послідовно досягали головної мети – високих рейтингів серед своєї цільової аудиторії.

Після «Вцілілого» з'являються й інші реаліті-шоу змагального характеру, наприклад «Американський ідол», «Наступна американська топ-модель» («America's Next Top Model»), «Бакалавр» («Bachelor», в Україні – «Холостяк»), «Проект злітно-посадкової смуги» («Project Runway»), які стали справжніми телевізійними хітами. Насправді, багато маловідомих селебритіз розуміли, що участь у реаліті-шоу – результативна промо-кампанія, яка сприяє їхній кар'єрі і поступово приведе до телевізійних проектів справжніх знаменитостей: «Шоу Анни Ніколь» («Anna Nicole Show»), «Сімейка Осборнів» («The Osbournes») і «Молодята: Нік і Джессіка» («Newlyweds: Nick & Jessica»). Інші зірки прагнули змага-

тися в програмах на зразок шоу «Вцілілий» або в ігрових передачах, які, у свою чергу, просувають їх до програм на зразок «Зірковий фітнес-клуб» («Celebrity Fit Club») або «Танці з зірками».

Згодом формати реаліті-шоу почали розвиватися в кількох напрямках. **Шоу-підглядання**, у якому задовольняється притаманна абсолютній більшості населення Землі пристрасть до підглядання і підслухування. Основна ознака таких програм – спостереження за життям героїв передачі в реальному часі, звернення до реальності у всіх її проявах, починаючи від учасників і закінчуючи декораціями. Цікавість і прагнення до сильних переживань, що особливо виявляються на тлі монотонного повсякденного життя, привертають увагу людей до подій, що відбуваються з персонажами шоу. Тому необхідно, щоб в учасників були різні, але водночас типові для суспільства, риси характерів. Цінними є здібності зіграти, справити враження, привернути до себе увагу. У 2001 році з виходом в ефір першого випуску програми «За склом» (Росія, ТВ-6) почалася ера реаліті-шоу на пострадянському телебаченні. Приклади шоу-підглядання: «Великий брат» (Голландія), «Велика дієта» і «Розбиті» (Великобританія), «За склом» (Росія, ТВ-6), «Дом» (Росія, ТНТ), «Голод» (Росія).

Шоу-самовдосконалення і шоу-оновлення (модернізації), у яких відбувається самовдосконалення людської особистості, оновлення частини або всього життєвого простору героїв програми, їхнього робочого місця чи транспортного засобу. Американське шоу «Старий будинок» («This Old House»), що дебютувало 1979 року, було першим проектом такого типу. Англійське шоу «Примірочні» («Changing Rooms»), розпочате 1996 року, створювалось у форматі шоу-оновлення: переобладнання житлових кімнат у DIY-стилі з додаванням змагального елемента від ігрового шоу. Інші приклади шоу-оновлення: «Ремонт +», «Квадратний метр», «Квартирне питання» (ремонт оселі й оновлення її дизайну); «Тачку на прокачку», «Алло, гараж!» і «Overhaulin'» (модернізація, тюнінг автомобілів).

СУЧАСНІСТЬ

Шоу-самовдосконалення – це будь-яка програма, у якій хтось долає особисту проблему, переборює свої страхи або досягає певної мети. У реаліті-ТБ багато подій, що оточують проблему самовдосконалення, знаходяться часто у форматі змагання команд або окремих учасників. Люди, сім'ї або друзі, які мають проблеми з вагою, конкурують у змаганнях, щоб побачити, котра команда або особа зможе втратити найбільший відсоток жиру в організмі. Шоу висуває на перший план складність завдання схуднути і розповідає глядачам як це правильно зробити, демонструючи весь біль, розлади, емоційні проблеми, пов'язані з поверненням почуття власної гідності, а також радість, яку відчують учасники, досягнувши своєї мети.

Особливо популярними є реаліті-шоу, де впродовж телевізійного сезону глядачі спостерігають за намаганнями героїв програми досягти певної мети всупереч власним фобіям. Приміром, у відомому реаліті-шоу «Фактор страху» учасники долають боязні висоти, помилок, змій, обмеженого простору і важких трюків – усе заради можливості виграти приз або велику суму грошей. Приклади шоу-самовдосконалення: «Найбільший невдаха» («The Biggest Loser»), «Зважені та щасливі», «Джентльменський набір», «Від пацанки до панянки» («From Ladette to Lady»).

Шоу «на виживання» відрізняються нестерпними для нормального життя умовами, у яких учасники проекту змагаються за перемогу. Саме за допомогою надзвичайних і екстремальних випробувань перевіряється витривалість героїв проекту, стійкість до сприйняття несподіваних перешкод і швидкість реакції на їх подолання. Це передачі, побудовані за принципом «відносини – конкурс – вигнання», у них експлуатують насамперед людські інстинкти й емоції. Метою є не стільки перемога учасника в якому-небудь конкретному змаганні або в проекті в цілому, скільки перевірка його навичок виживання, уміння будувати стосунки з іншими персонажами протягом усього циклу передач. Особлива увага приділяється надійності та відповідальності героя, його готовності виконува-

ти запропоновані організаторами шоу вимоги. Приклади шоу-виживання: «Survivor» (Швеція), «Alive» (США) і «Останній герой» (Росія, Україна), «Острів спокус» (REN-TV).

Профі-шоу і шоу-навчання, крім розважальної функції, несуть у собі практичну користь, як для глядачів, так і для учасників.

Профі-шоу – це проекти, персонажі яких не живуть разом і не ізольовані від суспільства. Суть передачі не в розвитку взаємин між ними, а саме у виявленні абсолютного переможця у своїй сфері, яким може бути як окрема людина («Битва екстрасенсів» (ТНТ)), так і команда («Найсильніша людина», «Перехват» (НТВ), «Школа доктора Комаровського» (Інтер)). У **шоу-навчанні** перед учасниками ставиться завдання щодо освоєння нового фаху або підвищення професійного рівня, а у глядачів з'являється можливість отримати практичні знання. Дуже важливо, щоб герої програми прагнули до отримання навичок і застосування їх на практиці. В активних і перспективних учасників підвищується шанс бути затребуваними в цій галузі. Приклади шоу-навчання: «Майстер шеф» («Master Chef», BBC), кулінарний реаліті-серіал «Імо вдома» (Росія).

Ігрові реаліті-шоу поєднують у собі перераховані вище напрямки і викликають найбільший інтерес глядачів, неможливістю передбачити сюжет і події, які зазвичай мають випадковий характер. Зацікавлення й азарт посилюються в ході розвитку шоу. Нелінійний сюжет, зашифровані місії, пошук нестандартних рішень і несподіваний результат – основні особливості шоу ігрового формату. Учасники поміщені в незвичні умови і долають не тільки фізичні, але й інтелектуальні перешкоди. Заздалегідь вони не знають, як пройти наступне випробування і що чекає на них попереду. Важливо зазначити, що це передачі, які перебувають на стику реаліті та ігрових шоу. Їх не можна назвати реаліті-шоу в повному розумінні цього терміну, тому що в них акцентується не стільки на реальності подій, скільки на розважальній складовій телевізійного продукту. Серед таких програм: «Чорна кімната» («Total Blackout», Японія), «Форт Буаяр» («Fort Boyard», Франція), «Квест» («The Quest», США).

Телевікторини. Такі типи реаліті-шоу як телевікторини нині популярніші, ніж будьколи раніше. Зазвичай вони передбачають участь групи людей або одного учасника, який конкурує за отримання головного призу. У реаліті-ТБ існує майже незлічима кількість різних форматів у межах від телевікторин до ігор-стратегій. Наведемо кілька прикладів: «Інтуїція» (Росія), «Правильна ціна» («The Price is right», США), «Найрозумніший» («Brainiest», Великобританія), «Хто хоче стати мільйонером?» («Who Wants to be a Millionaire?»). Остання – дає можливість виграти велику суму грошей учаснику, який правильно відповість на 15 питань (у Польщі і Великобританії – 12 питань). Перші запитання – легкі, їхня складність поступово зростає зі збільшенням грошової винагороди за відповідь. Формат належить і ліцензується японською продюсерською компанією «Sony Pictures Television International». «Хто хоче стати мільйонером?» – одна з найпопулярніших телевізійних вікторин у світі, національні випуски якої були в ефірі більш ніж 100 країн. Жодна інша телевікторина не досягла таких результатів.

Талант-шоу: реаліті-шоу зі змаганням. Це передачі, засновані на самореалізації учасників. Зовнішня атрибутика проекту така ж, як і в реаліті-шоу «на виживання», різниця в тому, що тут ймовірність перемоги або програшу героя залежить не тільки і не стільки від його соціального чуття, скільки від його вмінь. Взаємини між учасниками, хоча і є важливою складовою проекту, відходять на другий план.

Конкурси талантів і шоу-змагання – дві найпопулярніші форми реаліті-ТБ. Вони виявилися послідовно затребуваними видами реаліті-шоу серед звичайних людей і в минулому, і тепер. Майже неможливо, розглядаючи телепроекти основу яких складає конкурс талантів, не згадати шоу «Американський ідол». Цей проект був створений за задумом Саймона Ковелла і став одним з найпопулярніших реаліті-шоу не тільки в США, а в усьому світі. «Американський ідол» – прекрасний сучасний приклад телевидовища, заснованого на змаганнях та демонстрації різноманітних здібностей. Воно щодня представляє людей, які намагають-

ся чимось екстраординарним здивувати інших і досягнути успіху. Той факт, що це специфічне реаліті-шоу зібрало таку велику аудиторію, вказує на те, скільки людей любить спостерігати за конкурсами талантів. Інша популярна передача, що базується на змаганні – «Танці з зірками», де знаменитості конкурують за приз. Проте на цьому реаліті-шоу неможливо побачити звичайних людей із винятковими обдаруваннями, здебільшого відбувається боротьба вже «визнаних» майстрів.

Конкурси талантів надзвичайно цікаві, тому що вони не тільки показують здібності людей, але й самі собою мають яскраве і привабливе візуальне оформлення. Подібні реаліті-шоу комбінують розвагу і високий ступінь драматичності, завдяки змагальному складнику. Приз зазвичай передбачає отримання певної суми грошей і / або можливість побудувати свою кар'єру в новій індустрії. Наприклад, переможець конкурсу співаків виграє контракт із рекордінговою компанією, танцюристи одержують шанс танцювати у відомих ансамблях, дизайнери виграють гроші, щоб розпочати свою власну справу і т. д. В останні роки цей тип реаліті-ТБ стає дедалі популярнішим майже по всьому світу. Можна навести такі приклади: «Фабрика зірок» (Новий канал, Україна, оригінал – «Star Academy», Голландія), «Кандидат» («The Apprentice», США), в Україні – «Танці з зірками» (1+1), «Танцюють всі» (СТБ), «Х-Фактор» (СТБ), «Шоу № 1» (Інтер), «Голос країни» (1+1).

У вищезгаданих реаліті-шоу учасники проекту зазвичай вибувають із тією чи іншою періодичністю, на різних підставах: за результатами голосування учасників і / або глядачів, за бажанням організаторів проекту (останнє, втім, безпосередньо застосовується рідко, тому що руйнує атмосферу природності подій у шоу).

Хроніки: камера просто фіксує те, що відбувається, у залежності від авторського задуму. Тут немає змагань учасників, а часові і територіальні межі визначаються лише головним героєм, іноді єдиним, який у деяких випадках є одночасно і ведучим.

Хроніки поділяються на три види:

СУЧАСНІСТЬ

а) передачі, у яких камера слідує за зіркою шоу-бізнесу, записуючи всі моменти її життя («Повний Fashion» (Муз-ТВ), «Блондинка в шоколаді» (Муз-ТВ), «По домівках» (MTV));

б) програми, у яких камера фіксує всі події в житті знаменитості або журналіста, що протягом певного часу пробують себе в незвичній для них професії («Один день із Кирилом Набутовим» (НТВ), «Перевірено на собі» (REN-TV), «Зірки змінюють професію» (ТНТ), «Зірки на льоду» (Перший канал), «Цирк із зірками» (Перший канал), «Король рингу» (Перший канал);

в) телепроекти, у яких здійснюють зйомки прихованою камерою або ті, що використовують матеріали «home-відео» («Сам собі режисер» (телеканал «Россия»), «Розіграш» (Перший канал), «Голі та смішні» (ICTV), «Фіглі-міглі» (ТНТ)).

Реаліті-шоу за участю селебрітіз. Не тільки для багатьох звичайних людей реаліті-ТБ є своєрідною можливістю стати відомим, знаменитості теж часто використовують потенціал реаліті-шоу у своїх цілях. Такі програми дають шанс розповісти про своє життя відкрито, забезпечуючи розуміння людей, і водночас виглядати по-іншому в очах громадськості, а іноді – просто заробити грошей. Реаліті-шоу із зірками висувують на перший план сцени з життя або кар'єри знаменитості у форматі документального телебачення. У багатьох випадках реаліті-шоу слідує за сценарієм, але він повинен, головним чином, намітити композицію кожного епізоду, а не структурувати все шоу, яке ґрунтується тільки на щоденному житті сім'ї селебріті. У сфері реаліті-ТБ знаменитості запрошуються переважно для того, щоб підігріти інтерес до їхньої особистості. Такі шоу – це не тільки можливість для відомої людини підтримати свою популярність, але також гарний шанс для власників телемереж залучити більшу аудиторію саме до свого каналу. Деякі реаліті-шоу за участю зірок: «Родина Кардаш'ян» («Keeping Up with the Kardashians»), «Шоу Ешли Сімпсон» («The Ashlee Simpson Show»), «Молодіята: Нік і Джессіка», «Сімейка Осборнів», «Хоган знає краще» («Hogan Knows Best»), «Не-реальне життя» («The Surreal Life»), «Шоу

Анни Ніколь», «Танці з зірками», «Зірковий фітнес-клуб».

Шоктейнмент. Шокуючі формати реаліті-шоу. У певній точці свого розвитку, коли світовий ринок реального телебачення перенасичується, реаліті-шоу досягають екстремальної межі. У боротьбі за тріаду: «глядач – рейтинг – продаж реклами» продюсери змушені вигадувати щось ще більш екстраординарне. Дослідники не без іронії констатують, що рейтинг сучасного телебачення зводиться до чотирьох «с»: «смерть, сенсація, секс, скандал» [4].

Найбільш незвичайне і нестандартне шоу запропонували глядачам Голландії. Саме ця країна перша почала проектувати передачі такого формату, і саме голландцям належить ідея «Великого брата». Одне з найбільш шокуючих реаліті-шоу має назву «**Великий донор**» («De Grote Donorshow»), воно піддалося найжорсткішій критиці і звинуваченням у цинізмі й неестетичності. Суть передачі: головна героїня, Луїза, смертельно хвора, у неї рак мозку, і вона повинна прийняти рішення, кому з учасників, які потребують пересадки нирки, віддати свій орган. Зробити вибір героїня має із трьох претендентів, визначитися їй допомагають глядачі, для яких відкриті спеціальні лінії для голосування. Головна інтрига полягає в тому, що свою нирку Луїза мусить віддати ще за життя. Голландський парламент був настільки вражений сюжетом, що там проводилися дебати щодо вилучення реаліті з ефіру, проте продюсери змогли відстояти шоу, заявивши, що таким чином намагаються привернути увагу до проблеми донорства. Варто зауважити, що після ефіру вони поширили інформацію про те, що все це було розіграшем.

Організатори французького телешоу «**Гра смерті**» («Game of Death», телеканал 2TV) переконали учасників у необхідності катувати своїх партнерів електрострумом, напругою до 460 вольт, караючи їх за неправильні відповіді. Команда психологів відібрала 80 добровольців, повідомивши, що вони візьмуть участь у пілотному випуску нового телешоу. Їм доручили ставити питання своєму партнерові, а за неправильну відповідь карати електричним розрядом.

ДІАНА ДЗЮБА. ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ТА ВИДОВА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ПРОГРАМ У ЖАНРІ РЕАЛІТІ-ШОУ

З 80 учасників лише 16 відмовилися за-подіювати біль своїм жертвам. Більшість поступалися і включали рубильник. Ті, хто отримував розряд струму, кричали в муках і навіть гинули. Однак учасники гри не знали, що перед ними – професійні актори, найняті, щоб зобразити страждання і смерть. При цьому, як і в інших ігрових шоу, студія була заповнена глядачами, які з ентузіазмом вимагали покарання. Не знаючи, що перед ними актори, учасники, хоча і не без вагань, підкорялися вказівкам ведучого, а також закликам аудиторії, яка теж вважала, що все в гри – реально.

Цей експеримент провели по слідах аналогічного дослідження, який мав місце в Єльському університеті ще в 1960-х роках, намагаючись з'ясувати, як змусити дисциплінованих громадян взяти участь у масовому вбивстві. Однак тоді лише 62 % учасників погодилися катувати своїх жертв електрострумом, а на телебаченні результат склав 81 %. Мета передачі, за твердженням продюсерів, – показати, як легко можна спонукати людей переступити межі моральності [5].

Американський кабельний канал TLC реалізовує реаліті-шоу «Найкращі похорони» («The Best Funeral Ever»). Творці передачі заявили, що хочуть додати «веселості» у похоронну церемонію. У центрі уваги програми – робота похоронного бюро «Голден Гейт Фюнерел Хоум» («Golden Gate Funeral Home»), розташованого в Далласі. Телеглядачі дізнаються, як співробітники компанії разом із родичами померлих планують і проводять похорон. При цьому, всі церемонії мають бути тематичними. Тематика обирається, виходячи з характеру, вподобань і роду занять небіжчика. Вважається, що це зробить прощання з померлим по-справжньому щирим. У пілотному випуску глядачі, зокрема побачили похорон у різдвяній стилістиці – з оленями, ельфами та снігом. Крім того, на глядачів чекали кадри церемонії, організованої у форматі барбекю за участю танцівниць і живих поросят. Своє головне завдання творці вбачали в тому, щоб «ощасливити сім'ї померлих в гірші моменти їхнього життя» [1]. Продюсером

шоу виступила компанія «Парк Слоуп Продакшнс» («Park Slope Productions»).

Реаліті-шоу є досить популярними у глядацької аудиторії. Психологи пов'язують це з підсвідомим прагненням до «підглядання» за чужим життям, яке задовольняється подібними передачами. Зрозуміло, що тут діють і загальні чинники, що визначають популярність будь-яких скандальних проєктів: цікавість і прагнення до сильних переживань, які особливо вирізняються на тлі монотонного повсякденного життя. Критики стверджують, що реаліті-шоу чинять негативний вплив на психіку глядачів, передусім молодих, зі ще несформованим смаком, характером і переконаннями. Такі передачі, на думку психологів, активізують нездорову цікавість і надають у якості зразка для наслідування не зовсім адекватну поведінку учасників [3]. Адже продюсери шоу в гонитві за видовищністю нерідко балансують на межі непристойності, а іноді відверто її переходять, що також може негативно позначитися на моральних принципах глядачів, багато з яких схильні бездумно приймати телевізійні образи за еталон. У тому випадку, як би «телевізійна практика не зміщувала етичні норми в процесі обігравання документальних форм, за етикою, у тому числі професійною, стоїть моральний закон, який регулює взаємини реального життя і екранної реальності незалежно від національних культур і соціальних систем» [2].

Безумовно, реаліті-шоу змінило ландшафт фактичного програмування і сприяло змінам у практиці роботи телебачення, встановленню нових пріоритетів для творців програм і урізноманітненню очікувань глядачів. Культурне значення цієї форми телепередач полягає в тому, що до їхньої появи, фактичному програмуванню ніколи не вдавалося мати високі рейтинги з такою сталістю. Реаліті-шоу настільки міцно і надовго посіли чільне місце в культурному середовищі, що час його панування навіть визначили як «post-documentary» (пост-документальну) культуру. З самого початку свого шляху реаліті-шоу мало величезну аудиторію і до цих пір йому вдається зберігати свою владу над глядачем, підтри-

СУЧАСНІСТЬ

мувати інтерес до себе з боку менеджерів медіа-індустрії та привертати увагу вчених протягом тривалого періоду часу.

Література

1. В США запускают реалити-шоу о похоронах [Электронный ресурс] // Лениздат. Ру. Информационный портал медиасообщества Северо-Западного региона. – 14 грудня 2012. – Режим доступа : <http://lenizdat.ru/articles/1109194/>.

2. Малькова Л. ТВ: игры с документальной формой [Электронный ресурс] // Электронный научный

журнал факультета журналистики МГУ им. М. А. Ломоносова. – 2012. – № 3. – Режим доступа : <http://www.mediascope.ru/node/1126>.

3. Розенков Е. Психика и реалити-телевидение // Психиатрия и психотерапия. – Москва, 2006. – № 3. – С. 23–26.

4. Уразова С. Л. Реалити-шоу в контексте современного телевидения : автореф. дисс. ... канд. фил. наук : 10.01.10 «Журналистика» / Уразова С. Л. – Москва, 2008. – 33 с.

5. French contestants torture each other on TV «Game of Death» [Electronic resource] // The Telegraph. – 17.03.2010. – Mode of access : <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/7457780/French-contestants-torture-each-other-on-TV-Game-of-Death.html>.

SUMMARY

The television programs in reality show genre are analyzed in the article. A number of factors which influence on the creation and development of reality TV is retraced here. The review of numerous types of reality shows on modern television is done.

The factors of emergence and functioning of reality shows on television market in the context of modern television are investigated in the article. Reality shows are the programs with essentially new construction of content that have its concept, genre characteristics and positioning. Reality shows form a certain context of interpersonal relationships, communication culture and style. This genre has all prospects to become determinant factor in everyday life of modern person in the nearest decades.

The history of this television genre is dated from the 40s of the last century. These were the first programs where people were shown in unexpected situations for them. In 1948 the show *Candid Camera* appeared on American television. The award ceremony *Oscar* and a beauty contest *Miss America* may be considered as early versions of the reality shows. Later a lot of TV game shows with the interactive actions with the audience appeared. The presenters interviewed show participants in details and invited the audience to take part in the competitions and contests. The appearance of the reality show *An American Family* was a significant event in the history of the genre development. The viewers watched the life of real Lauds family in the uneasy period when parents were going to divorce.

These were the first elements of reality shows.

This TV genre unites a great number of television programs. However, there are signs inherent to all programs in the genre of *reality*. The original idea of the genre envisaged the accordance to the following features:

- the participation of ordinary people (social actors) rather than professional actors;
- absence of the script (full or partial);
- interactive communication with the audience.

Reality show phenomenon is directly correlated with the problems of the information society development. The mass media sphere is a synthesis of a large amount of information messages with their own individual characteristics and features that influence on the general content of television product. The development of a new genre of *reality* was held in searching for new entertainments. This genre combines information and game, merriment. It seems if serious messages are given in light popular form. It is no wonder that the scholars consider the infotainment as the new media dramaturgic genre.

Keywords: reality show, real TV, television content, television, media studies.